

Briuselis, 2020 03 05
COM(2020) 152 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija

KELIAS Į LYČIŲ LYGYBĘ EUROPOJE

„Visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę.“

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsnis

„Galime nesidrovėdami didžiuotis savo padėtimi ar savo plataus užmojo tikslais.“

Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen
Politinės gairės

Moterų ir vyrų lygybę Sąjunga privalo skatinti visose Sutartyse numatytose jos veiklos srityse. Lyčių lygybė yra pagrindinė ES vertybė¹, pagrindinė teisė ir pagrindinis Europos socialinių teisių ramsčio principas². Tai mūsų tapatybės dalis. Be to, tai esminė inovatyvios, konkurencingos ir klestinčios Europos ekonomikos sąlyga. **Tikrąjį savo potencialą versle, politikoje ir visuomenėje galėsime realizuoti tik tuomet, jei išnaudosime visus savo talentus ir visas įvairovės teikiamas galimybes.** Lyčių lygybė reiškia daugiau darbo vietų ir didesnę našumą³ – šį potencialą reikia išnaudoti pradedant **perėjimą prie žaliosios ekonomikos ir skaitmeninių technologijų**, taip pat sprendžiant demografinius iššūkius.

Europos Sąjunga yra pasaulinė lyčių lygybės lyderė: 14 iš 20 lyčių lygybės srityje pirmaujančių pasaulio šalių yra ES valstybės narės⁴. Pastaraisiais dešimtmečiais ES padarė didelę pažangą lyčių lygybės srityje – buvo priimti griežti teisės aktai dėl vienodo požiūrio, formuojama teismų praktika⁵, lyčių aspektą⁶ stengiamasi integruoti į įvairias politikos sritis, įstatymų keliu sprendžiamos konkrečios nelygybės problemos.

Tačiau nė viena valstybė narė dar nepasiekė visiškos lyčių lygybės, o pažanga lėta. Pagal 2019 m. ES lyčių lygybės indeksą⁷ valstybės narės vidutiniškai gavo 67,4 balo iš 100 – nuo 2005 m. šis rodiklis pagerėjo tik 5,4 balo.

¹Žr. ES sutarties 2 straipsnį ir 3 straipsnio 3 dalį, SESV 8, 10, 19 ir 157 straipsnius ir ES pagrindinių teisių chartijos 21 ir 23 straipsnius.

²https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_lt.pdf.

³Pagerinus lyčių lygybę, iki 2050 m. ES BVP vienam gyventojui padidėtų 6,1–9,6 proc., t. y. nuo 1,95 iki 3,15 trln. EUR. <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>.

⁴Kalbama apie 5-ojo (lyčių lygybės) darnaus vystymosi tikslo įgyvendinimą, žr. „EM2030“ darnaus vystymosi tikslų lyčių srityje įgyvendinimo indeksą: <https://data.em2030.org/em2030-sdg-gender-index/>.

⁵ES priėmė šešias direktyvas dėl moterų ir vyrų lygybės darbo vietoje, savarankiško darbo, galimybės naudotis prekėmis ir paslaugomis, socialinės apsaugos, nštumo ir motinystės, atostogų dėl šeiminių priežasčių ir lanksčių darbo sąlygų tėvams ir prižiūrintiesiems asmenims. Kartu jos visoje Europoje palaipsniui tapo teisiniu standartu, pagal kurį užtikrinama plataus masto apsauga nuo diskriminacijos. Europos Teisingumo Teismui išnagrinėjus nemažai šios srities bylų, lygybės principas buvo dar sustiprintas ir įvykdytas teisingumas diskriminacijos aukų atžvilgiu.

⁶„Lytis – tai socialiai sukonstruotas vaidmuo, elgesys, veikla ir savybės, kuriuos tam tikra visuomenė priskiria moterims arba vyrams“, žr. Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo 3 straipsnio c punktą.

⁷Žr. Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) duomenis: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019>.

Deja, pažanga lyčių lygybės srityje nėra nei neišvengiama, nei negrįžtama. Todėl kovai už lyčių lygybę reikia naujo postūmio. Švietimo srityje lyčių nelygybė mažėja, tačiau užimtumo, darbo užmokesčio, priežiūros, valdžios ir pensijų srityse ji vis dar akivaizdi. Pernelyg daug žmonių vis dar pažeidžia lygybės principą kurstydami neapykantą seksistinėmis ir rasistinėmis kalbomis ir atmesdami iniciatyvas, kuriomis kovojama su smurtu dėl lyties ir lyčių stereotipais. Nesiliaujantis smurtas dėl lyties bei priekabiavimas ir jų mastas kelia nerimą. Judėjimas #MeToo atskleidė, kaip plačiai paplitęs moterų ir mergaičių vis dar patiriamas seksizmas ir prievarta. Kita vertus, jis suteikė viso pasaulio moterims drąsos pagaliau prašnekti apie savo patirtį ir kreiptis į teismą.

Šioje Lyčių lygybės strategijoje pateikiami Europos Komisijos darbo lyčių lygybės srityje apmatai ir nustatomi 2020–2025 m. laikotarpio politikos tikslai ir pagrindiniai veiksmai⁸. Ja siekiama užtikrinti lyčių lygybę, kad smurtas dėl lyties, diskriminacija dėl lyties ir struktūrinė moterų ir vyrų nelygybė Europoje būtų laikomi atgyvena – tai Europa, kurioje moterys ir vyrai, mergaitės ir berniukai, nepaisant jų skirtumų⁹, būtų lygūs. Europa, kurioje jie galėtų *laisvai* gyventi savo pasirinktą gyvenimą, turėtų lygias galimybes *pasiekti sėkmės* ir galėtų lygiomis teisėmis dalyvauti Europos visuomenės gyvenime ar tapti joje *vadovais*.

Ši strategija bus įgyvendinama **dvejopo požiūrio** principu – taikant tikslines lyčių lygybės priemones ir kartu aktyviau integruojant lyčių aspektą. Komisija to sieks **sistemiškai atsižvelgdama į lyčių aspektą visais politikos formavimo etapais, visose ES politikos srityse. Pagrindinis principas**, kuriuo remiantis bus įgyvendinama strategija, yra **tarpsektoriškumas**¹⁰ – tai lyties ir kitų asmeninių savybių ar tapatybės elementų derinys ir tai, kaip bendra jų visuma nulemia asmeninę diskriminavimo patirtį.

2020 m., minint 25-ąsias Pekino deklaracijos ir veiksmų platformos¹¹ – pirmojo pasaulinio lygio įsipareigojimo ir veiksmų plano lyčių lygybės srityje – priėmimo metines, **ES pateikia šią strategiją kaip indėlį kuriant geresnį pasaulį visiems – moterims ir vyrams, mergaitėms ir berniukams.** Ji padės siekti darnaus vystymosi tikslo lyčių lygybės srityje (5-ojo DVT) ir lyčių lygybės kaip kompleksinio prioriteto siekiant visų DVT¹², taip pat įgyvendinti ES įsipareigojimus pagal JT neįgalųjų teisių konvenciją.

1. Gyvenimas be smurto ir stereotipų

Kiekvienas turėtų jaustis saugus savo namuose, artimuose santykiuose, darbo vietoje, viešosiose erdvėse ir internete. Moterys ir vyrai, mergaitės ir berniukai, nepaisant visų jų skirtumų, turėtų laisvai reikšti savo idėjas ir emocijas ir siekti pasirinkto išsilavinimo bei profesijos nevaržomi lyčių normų stereotipų.

Smurto dėl lyties panaikinimas

⁸Pagal Komisijos 2016–2019 m. strateginius įsipareigojimus lyčių lygybės srityje.

⁹Šioje strategijoje ne kartą vartojama frazė „nepaisant jų skirtumų“ siekiama pabrėžti, kad kalbant apie moteris ar vyrus jie suprantami kaip skirtingos kategorijos, be kita ko, atsižvelgiant į jų lytį, lytinę tapatybę, lyties raišką ar lyties požymius. Ja patvirtinamas įsipareigojimas nė vieno žmogaus nepalikti nuošalyje ir visiems Europoje užtikrinti lyčių lygybę nepriklausomai nuo jų lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos, įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos.

¹⁰EIGE tarpsektoriškumą apibrėžia kaip „analitinę priemonę, pasitelkiamą tiriant ir aiškinant, kaip biologinė ir socialinė lytis sąveikauja su kitais asmeniniais požymiais ir (arba) tapatybėmis ir kaip šie ryšiai paveikia asmeninę diskriminacijos patirtį, taip pat į tai reaguojant (žr. <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1263>). SESV 10 straipsnyje teigiama, kad „nustatydama ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus Sąjunga siekia kovoti su bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos“.

¹¹<https://beijing20.unwomen.org/en/about>.

¹²https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en.

Smurtas dėl lyties – t. y. smurtas, kuris nukreiptas prieš moterį dėl to, kad ji yra moteris arba kuri neproporcingai dažnai patiria moterys¹³ – tebėra viena opiausių mūsų visuomenės problemų, giliai įsišaknijusi lyčių nelygybės tradicijoje¹⁴. Tiek ES, tiek už jos ribų vis dar per retai pranešama apie įvairių formų smurtą dėl lyties ir į jį nepakankamai rimtai žiūrima. **ES padarys viską, ką gali, kad užkirstų kelią smurtui dėl lyties ir jį išnaikintų, paremtų ir apgintų tokių nusikaltimų aukas, o nusikaltėlius už jų smurtavimą patrauktų atsakomybėn.**

33 proc. moterų ES yra patyrusios fizinį ir (arba) seksualinį smurtą.

22 proc. moterų ES yra patyrusios savo partnerio smurtą.

55 proc. moterų ES yra patyrusios seksualinį priekabiavimą.

Europos Tarybos konvencijoje dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo, vadinamojoje **Stambulo konvencijoje**, nustatyti šios srities tarptautinių standartų kriterijai. ES Konvenciją pasirašė 2017 m., ir užbaigti ES prisijungimo procedūrą yra vienas svarbiausių Komisijos prioritetų. Siekdamas paspartinti ES prisijungimą, 2019 m. Europos Parlamentas paprašė Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pateikti šiuo klausimu savo nuomonę¹⁵.

Jei ES prisijungimas prie Stambulo konvencijos ir toliau būtų blokuojamas, **2021 m. Komisija ketina pasiūlyti ES kompetencijos ribose taikytinas priemones, kuriomis būtų siekiama Stambulo konvencijoje nustatytų tikslų.**

Visų pirma Komisija ketina pateikti iniciatyvą siekdama **išplėsti nusikalstamumo sritis**, kuriose galimi suderinti veiksmai, kad jos apimtų konkrečių formų smurtą dėl lyties pagal SESV 83 straipsnio 1 dalį, vadinamuosius **euronusikaltimus**.

Toje srityje, į kurią jau įeina euronusikaltimai, kaip dabar apibrėžta SESV 83 straipsnio 1 dalyje, Komisija pasiūlys **papildomų priemonių kovai su tam tikrų formų smurtu dėl lyties**, įskaitant seksualinį priekabiavimą, prievartą prieš moteris ir moterų lyties organų žalojimą.

Įvertinta, kad nuo lyties organų žalojimo Europoje nukentėjo apie **600 000 moterų ir mergaičių**. Dar **180 000** mergaičių yra rizikos grupėje.

ES ir visame pasaulyje moterų lyties organų žalojimas¹⁶, priverstinis abortas ir priverstinė sterilizacija, ankstyvos ir priverstinės santuokos, vadinamasis smurtas dėl garbės ir kita **moteris bei mergaites žalojanti praktika yra smurto dėl lyties formos ir sunkūs moterų ir vaikų teisių pažeidimai**. Be galimų teisės aktų, ES pateiks **rekomendaciją dėl žalojančios praktikos prevencijos**, nurodydama būtinybę taikyti veiksmingas prevencines priemones ir pabrėždama švietimo svarbą. Rekomendacijoje taip pat bus aptarti tokie klausimai kaip viešųjų paslaugų stiprinimas, prevencijos ir paramos priemonės, specialistų gebėjimų ugdymas ir į auką orientuotos galimybės kreiptis į teismą.

¹³Stambulo konvencijos 3 straipsnio d punktas.

¹⁴ Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA), „Smurtas prieš moteris – ES masto tyrimas“, 2014 m., žr. infografikus.

¹⁵Europos Parlamento prašymas pateikti nuomonę pagal SESV 218 straipsnio 11 dalį (Nuomonė Nr. 1/19).

¹⁶ Infografike pateikti naujausių „End FGM“ Europos tinklo tyrimų duomenys, žr. <https://www.endfgm.eu/female-genital-mutilation/fgm-in-europe>.

Be to, 2020 m. Komisija pateiks **Aukų teisių strategiją**, kurioje, remiantis Aukų teisių direktyva¹⁷, bus aptarti konkretūs smurto dėl lyties, įskaitant smurtą šeimoje, aukų poreikiai.

Sveikatos problemų turinčios arba neįgalios moterys dažniau patiria įvairių formų smurtą¹⁸. Komisija parengs ir finansuos kovos su piktnaudžiavimu, smurtu, priverstine sterilizacija ir priverstiniu abortu priemones¹⁹, kuriomis, pavyzdžiui, bus stiprinami specialistų gebėjimai ir vykdomos informuotumo didinimo kampanijos apie teises ir galimybę kreiptis į teismą.

Svarbiausia – veiksminga smurto prevencija. Tam berniukai ir mergaitės turi būti nuo ankstyvo amžiaus šviečiami apie lyčių lygybę ir mokomi kurti nesmurtinius santykius. Be to, specialistai ir tarnybos – įskaitant baudžiamosios teisenos sistemą, paramos aukoms tarnybas, nusikaltėliams skirtas programas ir socialines bei sveikatos priežiūros įstaigas – turėtų laikytis daugiadalykio požiūrio. Be to, kova su smurtu prieš moteris ir moterų teises pažeidžiančiomis ideologijomis gali padėti užkirsti kelią prie smurtinio ekstremizmo ir terorizmo vedančiai radikalizacijai. Komisija sukurs **ES smurto dėl lyties ir smurto šeimoje prevencijos tinklą**, kad valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai galėtų dalytis gera patirtimi, ir teiks finansavimą mokymo, gebėjimų stiprinimo ir paramos paslaugų srityse. Svarbiausia bus užkirsti kelią smurtui, daugiausia dėmesio skiriant vyrams, berniukams ir vyriškumo klausimams²⁰.

Siekdama spręsti smurto ir priekabiavimo darbe problemą, Komisija toliau ragins valstybes nares ratifikuoti **Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją dėl smurto ir priekabiavimo panaikinimo darbo aplinkoje**²¹, įgyvendinti galiojančias ES taisykles²² dėl darbuotojų apsaugos nuo seksualinio priekabiavimo ir didinti žmonių informuotumą apie jas. Kaip darbdavė, Komisija priims naują išsamią teisinę tvarką, kurioje bus numatytos prevencinės ir atsakomosios kovos su priekabiavimu darbo vietoje priemonės.

Vis labiau plinta **smurtas prieš moteris internete**, kurio pasekmės labai asmeniškios ir skaudžios – **tai nepriimtina. Tai kliūtis, dėl kurios moterys gali vengti dalyvauti viešajame gyvenime.** Patyčios, priekabiavimas ir prievarta socialinėje žiniasklaidoje labai paveikia moterų ir mergaičių kasdienį gyvenimą. Komisija pateiks pasiūlymą dėl **Skaitmeninių paslaugų akto**²³, kuriame bus aiškiau apibrėžtos interneto platformų pareigos, susijusios su naudotojų skelbiamu turiniu. Skaitmeninių paslaugų akte bus paaiškinta, kokių priemonių tikimasi iš platformų kovojant su neteisėta veikla internete, kartu apsaugant pagrindines teises. Naudotojams taip pat reikia suteikti galimybę kovoti su kitų rūšių žalingu ir užgauliojamu turiniu, kuris ne visada laikomas neteisėtu, bet gali turėti sunkių padarinių. Siekdama užtikrinti moterų saugumą internete, Komisija padės sukurti **naują interneto platformų bendradarbiavimo sistemą**²⁴.

¹⁷Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai.

¹⁸Pavyzdžiui, fizinį ar seksualinį partnerių smurtą patyrė 34 proc. sveikatos problemų ar negalią turinčių moterų – palyginti, atitinkamas sveikatos problemų ar negalios neturinčių moterų rodiklis yra 19 proc. FRA, „Smurtas prieš moteris – ES masto tyrimas“, 2014 m.

¹⁹Siekiant įgyvendinti JT Neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijas ES, visų pirma dėl 6 straipsnio (Neįgalios moterys) ir 16 straipsnio (Laisvė nebūti išnaudojamam, nepatirti smurto ir prievartos).

²⁰EIGE vyriškumą apibūdina kaip „įvairias sampratas, ką reiškia būti vyru, įskaitant elgesio modelius, susijusius su vyrų vieta tam tikroje lyčių vaidmenų ir santykių grupėje“, žr. <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1285>.

²¹TDO konvencija dėl smurto ir priekabiavimo (Nr. 190) ir Rekomendacija (Nr. 206).

²²Direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija).

²³<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/new-eu-rules-e-commerce>.

²⁴Bus remiamasi bendradarbiavimu ES interneto forume, kuris paskatino priimti ES kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksą.

Ir ES, ir už jos ribų **didžiausią dalį prekybos žmonėmis aukų sudaro moterys ir mergaitės** – dažniausiai jos parduodamos seksualinio išnaudojimo tikslais²⁵. Prekybos žmonėmis problemą ES sprendžia visapusiškai koordinuodama veiksmus visose susijusiose srityse²⁶. Prioritetas – kovoti su naudotojų, išnaudotojų ir iš to besipelnančių asmenų nebaudžiamumu. Formuojant politiką pirmiausia turi būti atsižvelgiama į tai, kas svarbiausia nuo prekybos žmonėmis nukentėjusioms moterims ir mergaitėms. Įgyvendindama saugumo sąjungos projektą Komisija pateiks naują **Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategiją** ir **Veiksmingesnės kovos su seksualine prievarta prieš vaikus ES strategiją**.

Kad kovos su smurtu dėl lyties politika būtų veiksminga, **ES reikia išsamių, naujausių ir palyginamų duomenų**. Tam, kad būtų galima susidaryti išsamų smurto dėl lyties vaizdą, duomenys turėtų būti suskirstyti pagal atitinkamus tarpsektorinius aspektus ir rodiklius, kaip antai pagal amžių, neįgalumo būklę, migranto statusą ir gyvenamąją vietą kaime ar mieste. Eurostato koordinuojama **ES masto apklausa** suteiks duomenų apie smurto prieš moteris ir kitų formų tarpasmeninio smurto paplitimą ir dinamiką; jos rezultatai bus paskelbti 2023 m.

Kova su lyčių stereotipais

Lyčių stereotipai – pagrindinė lyčių nelygybės priežastis – paveikia visus visuomenės gyvenimo aspektus²⁷. Tipiniai lūkesčiai, grindžiami moterims, vyrams, mergaitėms ir berniukams taikomomis nusistovėjusiomis normomis, riboja jų siekius, pasirinkimus ir laisvę, todėl jų reikia atsikratyti. Lyčių stereotipai yra viena svarbiausių vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo priežasčių. Jie dažnai taikomi kartu su kitais stereotipais, pavyzdžiui, susijusiais su rase ar etnine kilmė, religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi ar seksualine orientacija, o tai gali dar sustiprinti neigiamą stereotipų poveikį.

Dirbtinis intelektas (toliau – DI) **tapo strategiškai svarbia sritimi** ir pagrindine ekonominės pažangos varomąja jėga, todėl moterys – mokslininkės, programuotojos ir naudotojos – turi dalyvauti jo kūrimo procese. DI gali padėti išspręsti daug socialinių problemų, tačiau yra pavojus, kad dėl jo lyčių nelygybė dar didės. Kyla rizika, kad dėl algoritmų ir atitinkamo mašinų mokymosi (jei jis nepakankamai skaidrus ir patikimas) bus kartojamas, skleidžiamas ir stiprinamas šališkumas lyčių atžvilgiu, apie kurį programuotojai gali nežinoti arba kuris yra nulemtas konkrečios duomenų parinkties. Naujoje Komisijos Baltojoje knygoje dėl dirbtinio intelekto išdėstytas Europos požiūris, pagrįstas ES vertybėmis ir pagrindinėmis teisėmis, įskaitant nediskriminavimą ir lyčių lygybę²⁸. Kitoje bendrojoje mokslinių tyrimų ir inovacijų programoje „**Europos horizontas**“²⁹ taip pat bus pateikta įžvalgų ir pasiūlymų, kaip spręsti galimo šališkumo dėl lyties DI srityje problemą ir kaip kovoti su lyčių stereotipais visose socialinėse, ekonomikos ir kultūros srityse, taip padedant kurti nešališką, faktais pagrįstą politiką.

²⁵ Prekyba žmonėmis pripažįstama smurtu prieš moteris ir mergaites pagal JT Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims 6 straipsnį.

²⁶ Remiantis Kovos su prekyba žmonėmis Direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos.

²⁷ Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 465, 2017 m. birželio mėn., žr. infografikus.

²⁸ Europos Komisijos Baltoji knyga „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“, COM (2020) 65 final: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme_en.

Žiniasklaida ir kultūros sektoriai stipriai veikia žmonių pažiūras, vertybes ir tikrovės suvokimą, todėl tai yra vienas svarbiausių kanalų, galinčių pakeisti požiūrį ir įveikti stereotipus³⁰. Komisija toliau remia lyčių lygybę skatinančius projektus pagal programą „Kūrybiška Europa“³¹, įskaitant iniciatyvą „Music Moves Europe“, taip pat pristatys lyčių lygybės garso ir vaizdo pramonėje strategiją, kuri bus naujos paprogramės MEDIA dalis³², ir teiks finansinę paramą bei užtikrins struktūrinį dialogą, kuravimą ir mokymą filmų kūrėjoms, prodiuserėms ir scenaristėms.

Komisija pradės ES masto informavimo kampaniją, skirtą kovai su lyčių stereotipais. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, taikant tarpsektorinį požiūrį ir ypač skatinant jaunimo dalyvavimą, bus aptartos problemos visose gyvenimo srityse.

Be pirmiau išvardytų Komisijos veiksmų, Komisija ragina

- Tarybą:

- užbaigti ES prisijungimo prie Stambulo konvencijos procesą ir užtikrinti jos greitą ratifikavimą ES;

- valstybes nares:

- ratifikuoti ir įgyvendinti Stambulo konvenciją;
- ratifikuoti ir įgyvendinti TDO konvenciją dėl kovos su smurtu ir priekabiavimu darbo pasaulyje;
- įgyvendinti Aukų teisių direktyvą, Seksualinės prievartos prieš vaikus direktyvą³³ ir kitus susijusius ES teisės aktus, kuriais užtikrinama smurto dėl lyties aukų apsauga³⁴;
- sistemingai rinkti ir teikti duomenis apie smurtą dėl lyties ir
- remti pilietinę visuomenę ir viešąsias tarnybas smurto dėl lyties ir lyčių stereotipų prevencijos ir kovos su jais srityje, be kita ko, naudojantis ES finansavimu pagal Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą (2021–2027 m.).

2. Gerovė lyčių lygybe grindžiamoje ekonomikoje

Klestinti socialinė Europa – mūsų visų reikalas. Moterys ir vyrai, nepaisant visų jų skirtumų, turėtų turėti lygias galimybes gerai gyventi ir būti ekonomiškai nepriklausomi, gauti vienodą užmokestį už

³⁰Žr., pvz., Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto užsakymu atliktą tyrimą „Lyčių lygybė žiniasklaidos sektoriuje“ (angl. *Gender equality in the media sector*), Europos Parlamentas, 2018 m.

³¹https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/node_en.

³²<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/media-sub-programme-creative-europe>.

³³Direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija.

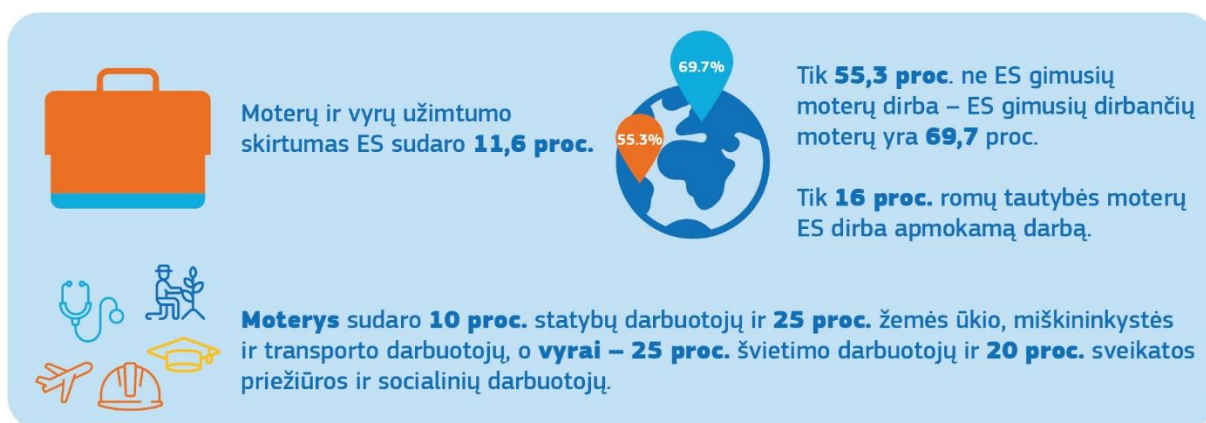
³⁴Visų pirma Direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, Direktyvą 2011/99/ES dėl Europos apsaugos orderio, Reglamentą (ES) Nr. 606/2013 dėl apsaugos priemonių tarpusavio pripažinimo civilinėse bylose ir Tarybos direktyvą 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms.

vienodos vertės darbą, turėti vienodas galimybes gauti finansavimą ir teisingas pensijas. Moterys ir vyrai turėtų vienodai dalytis priežiūros ir finansinėmis pareigomis.

Lyčių nelygybės darbo rinkoje panaikinimas

Vis aktyvesnis moterų dalyvavimas darbo rinkoje labai teigiamai veikia ekonomiką, ypač mažėjant darbo jėgos apimčiai ir didėjant kvalifikuotų darbuotojų trūkumui. Be to, tai įgalina moteris savarankiškai kurti savo gyvenimą, dalyvauti viešajame gyvenime ir būti ekonomiškai nepriklausomas.

Moterų užimtumo lygis ES šiuo metu yra kaip niekad didelis³⁵, tačiau daugeliui moterų vis dar iškyla kliūčių patekti į darbo rinką ir joje išlikti³⁶. Kai kurios moterų grupės yra struktūriškai per mažai atstovaujamos darbo rinkoje³⁷, dažnai dėl to, kad lyties veiksnį papildo kitos pažeidžiamumo ar marginalizacijos sąlygos, pavyzdžiui, priklausymas etninei ar religinei mažumai³⁸ arba migrantų kilmė.

Vienas iš būdų mažinti lyčių nelygybę darbo rinkoje – gerinti darbuotojų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Abu tėvai turi jausti atsakomybę už rūpinimąsi šeima ir turėti teisę ją įgyvendinti. **Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvoje**³⁹ nustatyti minimalūs atostogų dėl šeiminių priežasčių standartai ir lanksčios darbo sąlygos darbuotojams, taip pat skatinamas vienodas abiejų tėvų priežiūros pareigų pasidalijimas. Komisija užtikrins, kad valstybės narės tinkamai **perkeltų**⁴⁰ ir **įgyvendintų** šią direktyvą, leisiančią tiek vyrams, tiek moterims vienodai pasiekti sėkmės asmeniniame ir profesiniame gyvenime, taip pat ji ragina valstybes nares formuojant savo politiką taikyti griežtesnius už šiuos minimaliuosius standartus. Jos taip pat turėtų pasiūlyti kokybiškų sprendimų, pavyzdžiui, vaikų priežiūros srityje, kuriais būtų galima pasinaudoti ir mažiau

³⁵ Eurostatas, 2019 m., https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=sdg_05_30 ir https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsl_emp_a&lang=en, žr. infografiką.

³⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/35409.pdf>, taip pat FRA, „Romų tautybės moterų devyniose ES valstybėse narėse“, 2019 m., žr. infografiką.

³⁷ Eurostato darbo jėgos tyrimas, pagal *lfsl_eegan2* atlikti skaičiavimai, žr. infografiką.

³⁸ Žr., pavyzdžiui, ENAR, „Rasizmas ir diskriminacija užimtumo srityje Europoje 2013–2017 m.“, 2017 m.

³⁹ Direktyva (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros.

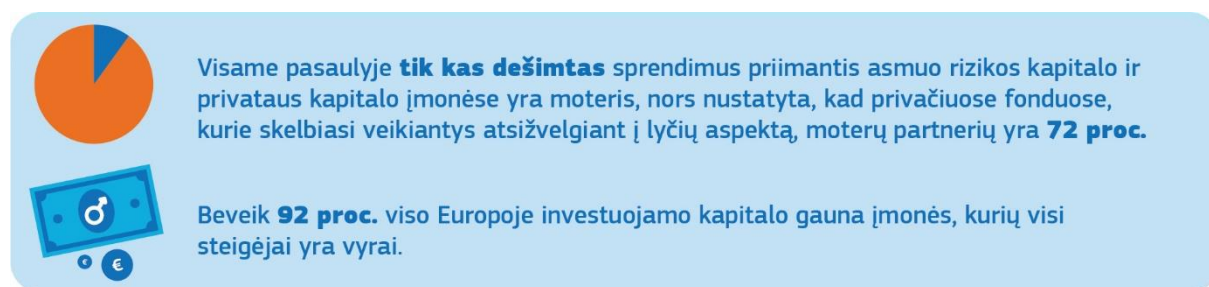
⁴⁰ Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvą valstybės narės turi perkelti į nacionalinę teisę iki 2022 m. rugpjūčio 2 d. (arba iki 2024 m. rugpjūčio 2 d., kiek tai susiję su mažiausiai dviejų mėnesių vaiko priežiūros atostogų išmokas už paskutines dvi savaites).

apgyvendintose Europos vietovėse. Savo administracijoje Komisija skatins visiems darbuotojams taikyti lanksčias darbo sąlygas ir stebės, kaip tai įgyvendinama⁴¹.

Lyčių lygybės problemos valstybėse narėse, visų pirma darbo rinkos, socialinės įtraukties ir švietimo aspektai, bus toliau stebimi įgyvendinant **Europos semestrą**⁴². Šie Europos socialinių teisių ramsčio aspektai taip pat stebimi pagal Europos semestrą sudaromoje Socialinių rodiklių suvestinėje⁴³. Nuo 2019–2020 m. semestro ciklo semestro šalių ataskaitose stebimas ir DVT, įskaitant lyčių lygybės (5-ojo DVT) įgyvendinimas, taip pat tai, kaip ekonominė ir užimtumo politika gali padėti šiuos tikslus pasiekti.

Pagal **Struktūrinių reformų rėmimo programą** gali būti remiamos valstybių narių pastangos integruoti lyčių aspektą į viešojo administravimo, valstybės biudžeto sudarymo ir finansų valdymo sritis. Be to, ji gali padėti valstybėse narėse vykdyti nacionalines struktūrines reformas siekiant **panaikinti vyrų ir moterų užimtumo lygio skirtumą** ir spręsti problemą, kad skurde gyvenančių moterų, ypač vyresnio amžiaus, dalis yra didesnė nei vyrų.

Socialinė ir ekonominė politika, mokesčių ir socialinės apsaugos sistemos neturėtų dar labiau įtvirtinti struktūrinės lyčių nelygybės, grindžiamos tradiciniais lyčių vaidmenimis darbo ir asmeninio gyvenimo srityse. Komisija parengs valstybėms narėms skirtas gaires, kaip nacionalinėmis mokesčių ir išmokų sistemomis galima paveikti **finansines paskatas arba atgrasomąsias priemones antriesiems šeimoje uždirbantiems asmenims**.

Moterų įgalinimas darbo rinkoje taip pat reiškia, kad jos turi galimybę **pasiekti sėkmės kaip investuotojos ir verslininkės**⁴⁴. ES sanglaudos politika remia moterų verslumą, jų (re)integraciją į darbo rinką ir lyčių lygybę tam tikruose tradiciškai vyrų dominuojamuose sektoriuose. **Europos inovacijų taryba** pagal programą „Europos horizontas“ parengs tikslines priemones, kuriomis bus skatinamas moterų dalyvavimas inovacijų veikloje, įskaitant bandomąjį projektą, kuriuo 2020 m. bus palaikomi moterų vadovaujami startuoliai ir novatoriškos mažosios ir vidutinės įmonės⁴⁵. Komisija taip pat skatins moteris užimti su sprendimų priėmimu susijusias pareigas privataus kapitalo ir rizikos kapitalo fonduose ir remti lyčių požiūriu diversifikuotų portfelių fondus, investuojančius pagal

⁴¹Dėl dabar taikomų priemonių žr. Europos Komisijos 2019 m. įvairovės ir lyčių lygybės ataskaitą (vidaus dokumentas).

⁴² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_lt.

⁴³Lyčių lygybei skirtas antrasis Ramsčio principas, tačiau tam tikrus lyčių aspektus apima ir kiti principai, kaip antai lygių galimybių (3 principas), profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros (9 principas), vaikų priežiūros ir paramos vaikams (11 principas), senatvės pajamų ir pensijų (15 principas) ir ilgalaikės priežiūros (18 principas).

⁴⁴ Tarptautinė finansų korporacija, „Moving toward gender balance in private equity and venture capital“ (Siekiant lyčių pusiausvyros privataus akcinio kapitalo ir rizikos kapitalo srityje), 2019 m.; Biegel, S., Hunt, S. M., Kuhlman, S., Project Sage 2.0, „Tracking Risk capital with a gender lens“, 2019 m. ir „Atomico“, 2019 m. Europos technologijų būklės ataskaita, <https://2019.stateofeuropeantech.com/chapter/state-european-tech-2019/article/executive-summary>, žr. infografikus.

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm>.

programą „InvestEU“, taip siekdama sutelkti Europos privačias ir viešąsias investicijas tvaresnio, įtrauktesnio ir inovatyvesnio ekonomikos augimo tikslais.

Siekiant vienodo lyčių dalyvavimo įvairiuose ekonomikos sektoriuose

Nors **didesnė dalis Europos universitetų absolventų yra moterys**, geriau apmokamose profesijose jų vis dar yra mažiau nei vyrų⁴⁶. Mažai apmokamose darbo vietose ir sektoriuose dirba ir žemesnes pareigas eina daugiau moterų nei vyrų⁴⁷. Tokią padėtį lemiantys veiksniai, be kita ko, yra diskriminacinės socialinės normos ir stereotipai apie moterų ir vyrų įgūdžius, taip pat nepakankamas moterų darbo įvertinimas.

Iš labai gerų matematikos ar gamtos mokslų rezultatų pasiekusių moksleivių EBPO šalyse inžinieriumi ar mokslininku tikisi **1 iš 4** berniukų ir tik **1 iš 6** mergaičių; **1 iš 3** mergaičių ir tik **1 iš 8** berniukų tikisi dirbti sveikatos priežiūros srityje.

Skaitmeniniame sektoriuje dirbančių vyrų dalis yra **3,1 karto** didesnė nei moterų.

Tik **22 proc.** dirbtinio intelekto programuotojų yra moterys.

⁴⁶ 2019 m. PISA ataskaita,

<http://www.oecd.org/pisa/PISA%202018%20Insights%20and%20Interpretations%20FINAL%20PDF.pdf>; Europos Komisija, „Moterys skaitmeniniame amžiuje“, galutinė ataskaita, 2018 m. ir Pasaulio ekonomikos forumo ataskaita dėl lyčių nelygybės pasaulyje, 2020 m., žr. infografikus.

⁴⁷ Eurostatas, „A decomposition of the unadjusted gender pay gap using Structure of Earnings Survey data“ (Nekoreguoto vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo išskaidymas remiantis darbo užmokesčio struktūros tyrimo duomenimis), statistinis darbinis dokumentas, 2018 m.

Šiuo požiūriu itin svarbus **perėjimas prie skaitmeninių technologijų**. Dėl sparčios ekonomikos ir darbo rinkos pertvarkos ir skaitmeninimo 90 proc. darbo vietų dabar būtina turėti pagrindinius skaitmeninius įgūdžius⁴⁸. Moterys ES sudaro tik 17 proc. IRT srities⁴⁹ studentų bei darbuotojų⁵⁰ ir tik 36 proc. gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos⁵¹ studijų absolventų⁵², nors skaitmeninio raštingumo požiūriu mergaitės lenkia berniukus⁵³. Šio paradoksalaus atotrūkio šalinimas bus aptartas atnaujintame **Skaitmeninio švietimo veiksmų plane** ir įgyvendinant **Ministrų įsipareigojimų deklaraciją „Moterys skaitmeninėje ekonomikoje“**⁵⁴. Bus sistemingiau naudojama **Motelių dalyvavimo skaitmeninėje ekonomikoje rezultatų suvestinė**.

Atnaujinta Europos įgūdžių darbotvarkė palengvins horizontaliosios segregacijos, stereotipų ir lyčių nelygybės švietimo ir mokymo srityje klausimų sprendimą. Komisijos pasiūlytomis **Tarybos rekomendacijomis dėl profesinio rengimo ir mokymo** bus padedama gerinti lyčių pusiausvyrą tradiciškai vyrų arba moterų dominuojamose profesijose ir kovoti su lyčių stereotipais. Pagal **sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą** taip pat bus konkrečiai sprendžiama nesimokančių, nedirbančių ir mokymuose nedalyvaujančių moterų problema, siekiant suteikti joms lygias galimybes.

Lyčių lygybė bus vienas iš pagrindinių elementų Komisijos rengiamame **komunikate dėl Europos švietimo erdvės sukūrimo**. Atnaujinta **strateginė lyčių lygybės sporte programa** bus skatinamas moterų ir mergaičių dalyvavimas sporte ir fizinėje veikloje, taip pat lyčių pusiausvyrą vadovaujamosiose sporto organizacijų pareigose.

Vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumo problemos sprendimas

Vienodo užmokesčio už vienodos vertės darbą principas, dar 1957 m. įtvirtintas Sutartyse, yra įgyvendintas ES teisėje. Juo užtikrinama galimybė diskriminacijos atveju pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis. Tačiau vidutiniškai moterys vis dar uždirba mažiau nei vyrai⁵⁵. Užimtumo ir darbo užmokesčio skirtumo poveikis kaupiasi visą gyvenimą ir lemia dar didesnę pensijų skirtumą, todėl vyresnės moterys patiria didesnę skurdo riziką nei vyrai.

Norint **panaikinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą**, reikia pašalinti visas pagrindines jo priežastis, įskaitant mažesnę moterų dalyvavimą darbo rinkoje, nematomą ir neapmokamą darbą,

⁴⁸ Europos Komisija, „ICT for Work: Digital Skills in the Workplace“ (Darbai skirtos informacinės ir ryšių technologijos. Darbo vietoje reikalingi skaitmeniniai įgūdžiai), 2017 m.

⁴⁹ Informacinės ir ryšių technologijos

⁵⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180425-1>.

⁵¹ Gamtos mokslai, technologijos, inžinerija ir matematika..

⁵² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9540ffa1-4478-11e9-a8ed-01aa75ed71a1/language-en>.

⁵³ 2018 m. tarptautinis kompiuterinio ir informavimo raštingumo tyrimas (angl. *International Computer and Information Literacy Study*, ICILS)

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-countries-commit-boost-participation-women-digital>.

⁵⁵ Eurostatas, 2018 at https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/SDG_05_20?lang=en;

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_pnp13&lang=en ir

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_pnp14&lang=en, žr. infografikus.

dažnesnį moterų darbą ne visą darbo dieną ir karjeros pertraukas⁵⁶, taip pat vertikaliąją ir horizontaliąją segregaciją dėl lyčių stereotipų ir diskriminacijos.

Turint informaciją apie darbo užmokesčio dydį lengviau nustatyti skirtumus ir diskriminaciją. Dėl nepakankamo skaidrumo daugelis moterų nežino arba negali įrodyti, kad gauna per mažą atlyginimą. **Iki 2020 m. pabaigos** Komisija pateiks **privalomasias darbo užmokesčio skaidrumo priemones**.

Tokia iniciatyva sustiprins darbuotojų teises gauti daugiau informacijos apie darbo užmokesčio dydį, tačiau gali padidinti darbdavių administracinę naštą. Siekiant šioje ES veiklos srityje rasti tinkamą pusiausvyrą, labai svarbu konsultuotis su socialiniais partneriais ir nacionalinėmis administracijomis ir išklausti jų nuomonę. Komisija atliko išsamų esamos sistemos, taikomos vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą srityje, vertinimą⁵⁷. Priimdama šią strategiją Komisija taip pat pradeda **plataus masto ir įtraukias konsultacijas**⁵⁸ su visuomene, valstybėmis narėmis ir socialiniais partneriais. Dar platesniu mastu Komisija atnaujins diskusijas su **socialiniais partneriais**, kaip galima būtų pagerinti lyčių lygybę darbo rinkoje, be kita ko, jų pačių struktūrose, ir skatins juos aktyviau spręsti vyrų ir moterų užimtumo ir darbo užmokesčio skirtumo problemą.

Su moterų priežiūros pareigomis susijęs mažesnis darbo užmokestis, dažnesnis darbas ne visą darbo dieną ir karjeros pertraukos labai didina **vyrų ir moterų pensijų skirtumą**. 2021 m. **Pensijų adekvatumo ataskaitoje** Komisija kartu su Tarybos Socialinės apsaugos komitetu įvertins, kaip pensijų sistemose rizikos ir išteklių pasiskirsto moterų ir vyrų atžvilgiu. Siekdama apsaugoti teises į pensiją ir skatinti moteris ir vyrus tolygiai dalytis priežiūros pareigomis, Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais apsvarstys galimybę profesinių pensijų sistemose numatyti **pensijų kreditus su priežiūra susijusių karjeros pertraukų atvejais**, kaip rekomendavo aukšto lygio ekspertų grupė pensijų klausimais⁵⁹.

Vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo panaikinimas

Pasiekti sėkmės darbe ir kartu vykdyti priežiūros pareigas namuose yra iššūkis, dažniausiai tenkantis moterims. Sprendimą, ką ir kaip dirbti, moterys dažnai priima atsižvelgdamos į savo priežiūros pareigas ir į tai, ar ir kaip šiomis pareigomis dalijamasi su partneriu. Tai ypač didelis iššūkis vienišiams tėvams, kurių dauguma yra moterys⁶⁰, ir atokiose kaimo vietovėse gyvenantiems žmonėms, kur dažnai trūksta paramos priemonių. Moterims taip pat tenka neproporcingai didelė nemokamo darbo našta, sudaranti reikšmingą ekonominės veiklos dalį⁶¹.

Itin svarbus yra vienodas priežiūros pareigų pasidalijimas namuose, taip pat vaikų priežiūros, socialinės priežiūros ir namų ūkio paslaugų prieinamumas, ypač vienišiams tėvams⁶². Nepakankamos galimybės naudotis kokybiškomis ir įperkamos institucinės priežiūros paslaugomis

⁵⁶Viena iš priežasčių yra tai, kad moterys mokamam darbui vidutiniškai skiria mažiau valandų nei vyrai: ne visą darbo dieną visoje ES dirba 8 proc. vyrų ir beveik trečdalis (31 proc.) moterų, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190621-1>.

⁵⁷Atitinkamos Direktyvos 2006/54/EB, kuria įgyvendinamas Sutartyje įtvirtintas vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas, nuostatos vertinimas, SWD(2020)50; 2017–2019 m. ES kovos su vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumu veiksmų plano įgyvendinimo ataskaita, COM(2020)101.

⁵⁸Bus paskelbtos kartu su šia strategija.

⁵⁹Aukšto lygio ekspertų grupės pensijų klausimais galutinė ataskaita, 2019 m. gruodžio mėn.,

<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3589>.

⁶⁰Maldonado, L. C., Nieuwenhuis, R., „Family policies and single parent poverty in 18 OECD countries“, 1978–2008 m. „Community, Work & Family“, 18(4), p. 395–415.

⁶¹https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---cabinet/documents/publication/wcms_713376.pdf.

⁶²Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas, „Striking a balance: Reconciling work and life in the EU“, 2018 m., žr. infografikus.

yra vienas pagrindinių veiksnių, lemiančių lyčių nelygybę darbo rinkoje⁶³. Todėl siekiant remti moterų dalyvavimą apmokamame darbe ir jų profesinį tobulėjimą svarbu investuoti į priežiūros paslaugas. Tai gali padėti kurti darbo vietas tiek moterims, tiek vyrams.

Priežiūros ir namų ūkio darbams ES moterys skiria **22 valandas** per savaitę, o vyrai – tik **9 valandas**.

80 proc. priežiūros paslaugų ES teikia neformalieji slaugytojai, iš kurių 75 proc. yra moterys. Daugelis jų yra migrantų kilmės.

Barselonos tikslai⁶⁴ ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų vaikams srityje daugeliu atvejų yra pasiekti, tačiau kelios valstybės narės šioje srityje gerokai atsilieka. Todėl Komisija siūlys peržiūrėti Barselonos tikslus, kad valstybių narių konvergencija ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje toliau didėtų. Be to, pasiūlyme dėl **Vaiko garantijų sistemos**, kuri Komisija pateiks 2021 m., bus aptartos pagrindinės kliūtys, trukdančioms vaikams gauti paslaugas, reikalingas jų gerovei ir asmeniniam tobulėjimui.

Komisija toliau remis valstybių narių pastangas gerinti kokybiškų vaikų ir kitų priklausomų asmenų priežiūros paslaugų prieinamumą ir įperkamumą, investuodama per „Europos socialinį fondą +“, Europos regioninės plėtros fondą, programą „InvestEU“ ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai.

2020 m. pabaigoje Komisija pradės konsultacijas dėl **Žaliosios knygos dėl senėjimo**, jų pagrindinės temos bus ilgalaikė priežiūra, pensijos ir vyresnių žmonių aktyvumas.

Be pirmiau išvardytų savo veiksmų, Komisija ragina valstybes nares:

- perkelti į nacionalinę teisę Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvą ir tinkamai įgyvendinti ES lyčių lygybės ir darbo teisę⁶⁵;
- imtis veiksmų atsižvelgiant į 2019 m. birželio mėn. Tarybos išvadą „Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo panaikinimas. Pagrindinė politika ir priemonės“;
- užtikrinti, kad būtų pakankamai investuojama (įskaitant gaunamas ES lėšas) į ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei ilgalaikės priežiūros paslaugas ir
- įgyvendinti Ministrų įsipareigojimų deklaraciją „Moterys skaitmeninėje ekonomikoje“.

3. Vadovų lyčių lygybė visose visuomenės gyvenimo srityse

Imonėms, bendruomenėms ir šeimoms turėtų vadovauti tiek moterys, tiek vyrai, nepaisant jų skirtumų. Tai, kad esate moteris arba vyras, neturėtų daryti įtakos jūsų karjerai.

Lyčių pusiausvyra sprendimų priėmimo ir politikos srityse

Vadovaujamas pareigas einančių moterų vis dar per mažai. Per mažai jų politikoje, vyriausybėse, įstaigose, aukščiausiuose teismuose ir bendrovių valdybose. Taip yra nepaisant to, kad žemesniuose lygmenyse lyčių lygybės problemos nėra. Kai aukščiausius postus ilgą laiką užima tik vyrai, susiformuoja, kartais tik dėl nesąmoningo šališkumo, perėmėjų įdarbinimo modelis.

⁶³ Hoffmann, F., Rodrigues, R. „Informal carers: who takes care of them?“, Europos socialinės gerovės politikos ir tyrimų centro politinė apžvalga, 2010 m. balandžio mėn., Viena, žr. infografikus.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcn_objectives-report2018_web_en.pdf.

⁶⁵ Tai apima naują redakciją išdėstytą Direktyvą dėl lyčių lygybės užimtumo ir profesinėje srityje, direktyvas dėl lyčių lygybės savarankiško darbo srityje, galimybės naudotis prekėmis ir paslaugomis, socialinės apsaugos, nėštumo ir motinystės srityse, Direktyvą dėl darbo ne visą darbo dieną, Direktyvą dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų, Rekomendaciją dėl socialinės apsaugos galimybių ir Rekomendaciją dėl lygybės įstaigų.

Kad vadovavimas būtų sėkmingas, labai svarbu, kad vadovų pareigas užimtų tiek moterys, tiek vyrai. **Šiais laikais sprendimus priimantiems asmenims tenka spręsti sudėtingas problemas, ir tam reikalinga įtraukti ir įvairovę vadovavimo srityje.** Jei norime įgyvendinti naujas idėjas ir naujoviškas koncepcijas, labiau atitinkančias dinamiškos ir klestinčios ES visuomenės poreikius, didinti įtrauktį ir įvairovę yra būtina. Įvairių visuomenės sluoksnių piliečių galimybė prasmingai dalyvauti visuomenės gyvenime yra esminė gerai veikiančios demokratijos sąlyga, ir užtikrina veiksmingesnę politikos formavimą⁶⁶.

Didžiosiose ES biržinėse bendrovėse moterys sudaro tik **7,5 proc.** valdybų pirmininkų ir **7,7 proc.** generalinių direktorių.

Tik **32,2 proc.** ES nacionalinių parlamentų narių yra moterys.

Talentų ir įgūdžių įvairovė gerina sprendimų priėmimą bei įmonių valdymą ir skatina ekonomikos augimą⁶⁷. Nors pastaraisiais metais padaryta tam tikra pažanga, Europos įmonėse ir pramonėje su sprendimų priėmimu susijusias pareigas einančių moterų vis dar gerokai per mažai⁶⁸.

Siekdama padėti pramušti šias stiklo lubas, Komisija imsis veiksmų, kad būtų greičiau priimta 2012 m. pasiūlyta **Direktyva dėl lyčių pusiausvyros bendrovių valdybose gerinimo⁶⁹**, kurioje nustatytas tikslas, kad nepakankamai atstovaujamos lyties asmenys turėtų sudaryti bent 40 proc. bendrovių valdybų nevykdomųjų direktorių⁷⁰.

Be to, Komisija sudarys palankesnes sąlygas keistis gerąja patirtimi siekiant užtikrinti lyčių pusiausvyrą vykdomosiose valdybose ir vadovaujamose pareigose, ir pateiks nacionalinių ar regioninių projektų, vykdomų vyriausybės, pilietinės visuomenės ar privačiojo sektoriaus, pavyzdžių. Informacija bus keičiamasi **ES įvairovės chartijų platformoje⁷¹**. Komisija toliau dalyvaus įgyvendinant tokius ES masto projektus kaip Europos lyčių įvairovės indeksas⁷².

Lygios galimybės dalyvauti visuomenės gyvenime – Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis – yra esminis atstovaujamosios demokratijos elementas. Bendradarbiaudama su Europos Parlamentu, nacionaliniais parlamentais, valstybėmis narėmis ir pilietine visuomene Komisija skatins moteris dalyvauti **2024 m. Europos Parlamento rinkimuose** kaip rinkėjas ir kaip kandidatės, be kita ko, skatindama ir finansuodama geriausios praktikos taikymą. ES finansavimo prašančios Europos politinės partijos raginamos skaidriai pateikti informaciją apie savo partijos narių lyčių pusiausvyrą⁷³.

⁶⁶ EIGE lyčių statistikos duomenų bazė, „National parliaments: Single/lower house“ (2019 m.), žr. infografiką.

⁶⁷ TDO, „The business case for change“, 2019 m.; „McKinsey“ ataskaita „Women Matter“, 2017 m.; „Catalyst“, „Why Diversity and Inclusion Matter“, 2018 m.; Rohini Anand, „Gender-Balanced Teams Linked to Better Business Performance“, „Sodexo“ tyrimas, 2016 m.

⁶⁸ EIGE lyčių statistikos duomenų bazė, „Women and men in decision-making“ (Moterys ir vyrai sprendimų priėmimo procese) (2019 m.), žr. infografiką.

⁶⁹ COM(2012) 614 galutinis.

⁷⁰ Gerų rezultatų pasiekta keliuose šalyse, kurios šioje srityje taiko teisinės priemonės: Prancūzijoje, Italijoje, Belgijoje, Vokietijoje; neseniai teisiškai privalomi tikslai nustatyti ir Austrijoje bei Portugalijoje. Žr. <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2019-report/more-gender-equality-corporate-boards-only-few-member-states>.

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management/eu-platform-diversity-charters_en.

⁷² Vienas iš šių projektų – „Europos moterų valdybose“: <https://europeanwomenonboards.eu/>.

⁷³ Reglamento 2018/673, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014 dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo, 6 konstatuojamoji dalis.

Per 2019 m. Europos Parlamento rinkimus **39 proc.** išrinktų EP narių buvo moterys, palyginti su **37 proc.** per 2014 m. rinkimus.

U. von der Leyen vadovaujamoje Komisijoje narių moterų dalis yra didesnė nei bet kada anksčiau.

Užtikrinant vadovų lyčių pusiausvyrą, **ES institucijos ir įstaigos neturėtų būti išimtis**. Komisija pati rodys pavyzdį. Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen ryžtingai siekė **lyčių lygybės Komisijos narių kolegijoje** – dabartinėje Komisijoje narių moterų yra daugiau nei bet kada anksčiau. Komisija siekia iki 2024 m. pabaigos visose savo valdymo pakopose užtikrinti **50 proc. lyčių pusiausvyrą**⁷⁴. Viena iš paramos priemonių bus kiekybiniai tikslai, kuriuos reikėtų pasiekti moterų įdarbinimo ir vadovų ugdymo programų srityje⁷⁵. Komisija taip pat dės aktyvesnes pastangas, kad daugiau **moterų užimtų vadovaujamąs pareigas ES agentūrose**⁷⁶, ir užtikrins savo organizuojamų konferencijų pranešėjų ir dalyvių lyčių pusiausvyrą.

Komisija padės valstybėms narėms parengti ir įgyvendinti veiksmingesnes **moterų, užimančių su sprendimų priėmimu susijusias pareigas, skaičiaus didinimo strategijas**, be kita ko, pagal Tarpusavio mokymosi programą lyčių lygybės srityje⁷⁷. Be to, bendradarbiaudama su Europos lyčių lygybės institutu (EIGE) Komisija **teiks informaciją apie moterų ir vyrų atstovavimo su sprendimų priėmimu susijusiose pareigose tendencijas ir jų analizę**.

Be pirmiau išvardytų Komisijos veiksmų, Komisija ragina

- **Europos Parlamentą ir Tarybą:**
 - priimti pasiūlytą Direktyvą dėl lyčių pusiausvyros bendrovių valdybose gerinimo ir
 - imtis priemonių, kuriomis būtų gerinama lyčių pusiausvyrą visose jų valdymo pakopose ir vadovaujamose pareigose.
- **valstybes nares:**
 - kai bus priimta Direktyva dėl lyčių pusiausvyros bendrovių valdybose gerinimo, perkelti ją į nacionalinę teisę ir įgyvendinti ir
 - parengti ir įgyvendinti strategijas, pagal kurias būtų didinamas moterų, užimančių su sprendimų priėmimu susijusias pareigas politikos ir politikos formavimo srityse, skaičius.

4. Lyčių aspekto integravimas ir tarpsektorinis požiūris ES politikoje

⁷⁴2019 m. 41 proc. Komisijos vadovų sudarė moterys (palyginti su 30 proc. 2014 m.). Iš jų – 37 proc. vyresniųjų vadovų (plg. buvo 27 proc.) ir 42 proc. vidurinės grandies vadovų (plg. buvo 31 proc.).

⁷⁵Dėl dabar taikomų priemonių žr. Europos Komisijos 2019 m. įvairovės ir lyčių lygybės ataskaitą, Briuselis, 2019 m. lapkričio 6 d.

⁷⁶Daugiau kaip trys iš keturių ES agentūrų vadovų dabar yra vyrai.

⁷⁷https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/who-we-work-gender-equality/mutual-learning-programme-gender-equality_en.

Pagrindiniai iššūkiai, su kuriais šiandien susiduria ES – įskaitant perėjimą prie žaliosios ekonomikos ir skaitmeninių technologijų bei demografinius pokyčius – turi lyčių aspektą. Norint pasiekti lyčių lygybę, lyčių aspektas turi būti integruotas į visas ES politikos sritis ir procesus.

Lyčių aspekto integravimas užtikrina, kad politikos priemonėmis ir programomis būtų kuo geriau įgyvendinamos moterų ir vyrų, mergaičių ir berniukų galimybės, nepaisant jų skirtumų. Tuo siekiama teisingai ir lyčių požiūriu neutraliai perskirstyti galią, įtaką ir išteklius, kovoti su nelygybe, skatinti teisingumą ir atverti naujų galimybių.

Per šią kadenciją Komisija integruos lyčių aspektą į visas pagrindines savo iniciatyvas, o tai padaryti jai padės pirmasis už lygybę atsakingas Komisijos narys, vadovausiantis atskiram šios srities kabinetui, taip pat naujai kuriama **Lygybės darbo grupė**⁷⁸, kurią sudarys visų Komisijos tarnybų ir Europos išorės veiksmų tarnybos atstovai. Darbo grupė užtikrins lygybės (įskaitant lyčių lygybę) aspekto integravimą operaciniu ir techniniu lygmenimis.

Pavyzdžiui, tokios numatytos **Europos žaliojo kurso** politikos priemonės kaip „**Pastatų renovacijos banga**“ arba **ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija** moteris gali paveikti kitaip nei vyrus⁷⁹. Kalbant apie klimato kaitą, jaunų moterų balsas primygtinai reikalaujant imtis veiksmų buvo itin svarbus. Nevienodą poveikį moterims ir vyrams daro žalioji politika, kuria sprendžiami tokie klausimai kaip klimato kaita (moterys, pabėgėlės dėl klimato kaitos, turi mažiau galimybių), perėjimas prie švarių technologijų (energijos nepriteklių dažniau patiria moterys) ar netaršus transportas (viešuoju transportu dažniau naudojasi moterys). Todėl lyčių dimensija gali būti labai svarbi siekiant išnaudoti visą šios politikos potencialą.

Kitas pavyzdys – **skaitmeninimas**, kuris iš esmės pakeis mūsų ir mūsų vaikų gyvenimą. Vykstant šiam perėjimui labai svarbu, kad moterys dalyvautų kuriant ateitį, ir kad daug daugiau mergaičių nei dabar įgytų IT įgūdžių, leisiančių joms atlikti aktyvų vaidmenį formuojant skaitmeninę ateities pasaulį.

Sveikatos srityje moterys ir vyrai dėl lyties patiria skirtingus pavojus. Lyčių aspektas bus integruotas į ES kovos su vėžiu planą, kurį ketinama pradėti įgyvendinti 2020 m. Valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams bus sudarytos palankesnės sąlygos reguliariai keistis gerąja patirtimi lyčių sveikatos klausimais, įskaitant lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises.

2020 m. bus priimta 2021–2025 m. **ES kovos su narkotikais darbotvarkė**, kurioje, be kita ko, bus sprendžiamos lyties nulemtos problemos, kurias patiria narkotikus vartojančios moterys ir mergaitės.

Į lyčių aspekto tarpsektorinį persiklojimą su kitais diskriminacijos pagrindais bus atsižvelgiama visose ES politikos srityse. Moterys yra labai nevienalytė grupė, todėl gali patirti tarpsektorinę diskriminaciją dėl kelių asmeninių savybių. Pavyzdžiui, neįgali migrantė gali būti diskriminuojama dėl trijų ar daugiau priežasčių. Todėl ES teisės, politikos ir jos įgyvendinimo srityje turėtų būti atsižvelgiama į konkrečius įvairių moterų ir mergaičių grupių poreikius ir aplinkybes. Naujas Integracijos ir įtraukties veiksmų planas ir ES strateginės programos negalios, LGBTI+, romų įtraukties ir vaikų teisių srityse bus susieti tarpusavyje ir su šia strategija. Be to, lyčių lygybės politikos priemonės visada bus formuojamos atsižvelgiant į tarpsektoriškumą.

5. Veiksmų siekiant gerinti lyčių lygybę ES finansavimas

Komisijos pasiūlymais dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) užtikrinama, kad lyčių aspektas būtų integruotas į visą DFP, konkrečiai į įvairias ES finansavimo programas, visų pirma

⁷⁸Darbo grupė padės integruoti lygybės aspektą, susijusį su šešiais diskriminacijos pagrindais: diskriminacija dėl lyties, rasės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ir seksualinės orientacijos.

⁷⁹Pavyzdžiui, abiem atvejais konkrečios priemonės, skirtos vyresnio amžiaus žmonėms (kalbant apie perspektyvią renovaciją arba, prisitaikymo prie klimato kaitos politikos atveju, priemonės skysčių vartojimui per karščio bangas didinti) turės teigiamą poveikį moterims, visų pirma dėl to, kad jos sudaro didžiąją dalį vyresnio amžiaus gyventojų.

„Europos socialinį fondą +“, Europos regioninės plėtros fondą, programą „Kūrybiška Europa“, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondą, Sanglaudos fondą ir programą „InvestEU“. Bus skiriama finansinė parama veiksams, kuriais skatinamas moterų dalyvavimas darbo rinkoje ir profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra, investuojama į priežiūros įstaigas, remiamas moterų verslumas, kovojama su lyčių segregacija tam tikrose profesijose ir sprendžiama mergaičių ir berniukų atstovavimo kai kuriuose švietimo ir mokymo sektoriuose disproporcijos problema.

Siūlomame Bendrųjų nuostatų reglamente⁸⁰ nustatytos konkrečios reikiamos sąlygos, pagal kurias valstybė narė privalo turėti **nacionalinę lyčių lygybės strateginę programą** – tik su šia sąlyga ji gali naudotis finansavimu investuodama į lyčių pusiausvyros darbo rinkoje, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros arba vaikų priežiūros infrastruktūros gerinimą. Kita veiksmingo **Pagrindinių teisių chartijos** įgyvendinimo **horizontalioji reikiama sąlyga** susijusi su tuo, kad lyčių lygybė yra vienas iš pagrindinių jos principų, ir jis turi būti taikomas visoms investicijoms pagal šį reglamentą.

Pagal **Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą** bus skiriamas specialus finansavimas projektams, kuriais remiamos pilietinės visuomenės organizacijos ir valdžios institucijos, įgyvendinančios konkrečius veiksmus, įskaitant smurto dėl lyties prevenciją ir kovą su juo. Ypač daug dėmesio turi būti skiriama moterims ir mergaitėms prieglobsčio bei migracijos srityje. **Prieglobsčio ir migracijos fondo** lėšomis Komisija skatins valstybių narių veiksmus, kuriais vykdant prieglobsčio suteikimo procedūrą tikslingai atsižvelgiama į konkrečius moterų poreikius, taip pat veiksmus, kuriais remiama moterų integracija naujojoje visuomenėje. Be to, šis fondas sudarys sąlygas stiprinti pažeidžiamų grupių (įskaitant nuo smurto dėl lyties nukentėjusias moteris prieglobsčio ir migracijos srityse) apsaugą.

Mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Komisija numatė naujų lyčių lygybės gerinimo priemonių pagal **programą „Europos horizontas“**, pavyzdžiui, galimybę reikalauti, kad **pareiškėjai pateiktų lyčių lygybės planą**, ir iniciatyvą, kuria siekiama didinti moterų vadovaujamų technologijų srities startuolių skaičių. Taip pat bus skiriamas finansavimas lyčių ir tarpsektoriniams moksliniams tyrimams.

Be to, bus skiriama lėšų projektams, kuriais gerinamos moterų verslumo žinios ir skatinamas jų dalyvavimas sprendimų priėmimo procese, taip pat vykdant **bendrą žemės ūkio politiką** investuojama į pagrindinių paslaugų plėtrą kaimo vietovėse. Siekiant įgalinti moteris, kitame, 2021–2027 m., **Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo** biudžete numatyta paskelbti naują moterims skirtą kvietimą teikti paraiškas mėlynosios ekonomikos srityje⁸¹.

Naujosios **programos „Erasmus+“** įtraukties ir įvairovės strategijoje bus pateiktos gairės, kaip ši programa gali padėti spręsti lyčių nelygybės problemą visuose švietimo ir mokymo, jaunimo ir sporto sektoriuose.

Įgyvendinant Komisijos **socialiai atsakingų viešųjų pirkimų** gaires bus kovojama su diskriminacija ir skatinama lyčių lygybė viešųjų pirkimų srityje.

Atsižvelgdama į pakartotinius kelių valstybių narių ir Europos Parlamento raginimus⁸², Komisija išnagrinės savo veiksmų poveikį lytims ir tai, kaip reikėtų apskaičiuoti su lyčių lygybe susijusias išlaidas vykdant programas pagal 2021–2027 m. DFP. Šiam procesui taip pat bus svarbūs Europos Audito Rūmų neseniai pradėto audito, kaip skatinant lygybę **į ES biudžetą integruotas lyčių aspektas**, rezultatai. Tai pagerins lyčių aspekto integravimą į Komisijos biudžeto procesą ir dar padidins politikos formavimo ir išteklių paskirstymo poveikį siekiant lyčių lygybės tikslų.

6. Lyčių lygybės gerinimas ir moterų įgalinimas visame pasaulyje

⁸⁰COM(2018) 375 final.

⁸¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/how-big-eus-blue-economy-eu-report-potential-coasts-and-oceans-provide-sustainable-economic-growth>.

⁸² http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/FEMM/DV/2018/09-03/20180828DraftResolutionGenderBudgetingintheEUBudget-thewayforward_EN.pdf.

Lyčių nelygybė – pasaulinė problema. Lyčių lygybė ir moterų įgalinimas yra vienas pagrindinių ES išorės veiksmų tikslų. Svarbu, kad ES vidaus ir išorės veiksmai šioje srityje būtų nuoseklūs ir vienas kitą papildytų. ES propaguoja lyčių lygybę ir moterų įgalinimą palaikydama tarptautinės partnerystės santykius, vykdydama politinį ir žmogaus teisių dialogą su trečiosiomis šalimis, ES prekybos politiką bei ES kaimynystės ir plėtros politiką, taip pat stojimo derybų bei stabilizacijos ir asociacijos proceso kontekste. Be to, lyčių lygybės veiksmai sudaro dalį ES veiklos nestabilių, konfliktinių ir ekstremaliųjų situacijų atveju.

Lyčių lygybės ir moterų įgalinimo plėtojant išorės santykius veiksmų planu (2016–2020 m.) (antruoju lyčių lygybės veiksmų planu, angl. GAPII)⁸³ visų pirma siekiama panaikinti smurtą prieš moteris ir mergaites, skatinti ekonominį ir socialinį moterų įgalinimą ir užtikrinti, kad būtų įgyvendinamos jų žmogaus, politinės ir pilietinės teisės. Atsižvelgiant į pasiektus rezultatus ir įgytą patirtį, **2020 m. bus pradėtas įgyvendinti trečiasis lyčių lygybės veiksmų planas (angl. GAPIII)** – jis bus grindžiamas visapusišku požiūriu ir nuosekliai derės su šios strategijos prioritetais, nes visi atitinkami jos elementai bus integruoti į ES išorės veiksmus.

ES toliau remia moterų žmogaus teises, jų gynėjus, lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises ir pastangas pažaboti seksualinį smurtą ir smurtą dėl lyties visame pasaulyje, be kita ko, nestabilių, konfliktinių ir ekstremaliųjų situacijų atveju. ES sukūrė **iniciatyvą „Spotlight“** – ES ir JT bendrai vykdomą pasaulinę programą, pagal kurią kovai su visų formų smurtu prieš moteris ir mergaites ES skyrė iš viso 500 mln. EUR. 2020 m. ES pradeda **kampaniją #WithHer**, skirtą kovai su žalingomis lyčių kliūtimis ir stereotipais, dėl kurių visame pasaulyje nesibaigia smurtas prieš moteris. 2020 m. ES priims **ES veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje (2024–2020 m.)**. Be to, ES toliau įgyvendins 2019–2024 m. **ES strateginį požiūrį ir veiksmų planą dėl moterų, taikos ir saugumo**⁸⁴.

Komisija toliau aktyviai skatins lyčių lygybę vykdydama savo **prekybos politiką**, be kita ko, aktyviai keldama šį klausimą Pasaulio prekybos organizacijoje. Ji toliau rinks pagal lytį suskirstytus duomenis, siekdama užtikrinti, kad prekybos susitarimuose būtų deramai įvertinami su prekyba susiję lyties aspektai, ir tam, kad galėtų savo prekybos iniciatyvose atsižvelgti į lyčių aspekto poveikį.

Pasinaudodama **Išorės investicijų planu**, ES skatins moterų verslumą ir dalyvavimą darbo rinkoje šalyse partnerėse. Pavyzdžiui, vien pagal Moterų finansinės įtraukties priemonę tikimasi skirti 100 mln. EUR, kad moterys galėtų gauti finansavimą. Įgyvendinant **ES strategiją Afrikoje**, 2020 m. taip pat daug dėmesio bus skiriama lyčių lygybei ir moterų įgalinimui.

ES išorės politikoje lyčių aspektas integruojamas sudarant biudžetą, t. y., įsipareigojama užtikrinti, kad 85 proc. visų naujų programų padės didinti lyčių lygybę ir moterų įgalinimą⁸⁵.

⁸³ <https://europa.eu/capacity4dev/articles/eu-gender-action-plan-ii-how-eu-delegations-contribute-gender-equality-worldwide>.

⁸⁴ EU strateginis požiūris dėl moterų, taikos ir saugumo (MTS), pateiktas priede prie Užsienio reikalų tarybos išvadų dėl MTS, priimtų 2018 m. gruodžio 10 d., (Tarybos dokumentas 15086/18), <https://www.consilium.europa.eu/media/37412/st15086-en18.pdf>, ir 2019–2024 m. ES veiksmų planas dėl moterų, taikos ir saugumo (MTS), 2019 m. liepos 4 d., EEAS(2019) 747, https://www.consilium.europa.eu/register/en/content/out?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-11031-2019-INIT.

⁸⁵ Vertinimas atliekamas vadovaujantis EBPO lyčių lygybės politikos rodikliu. Išimtinai humanitarinės pagalbos srityje Komisija naudoja savo humanitarinį lyties ir amžiaus rodiklį.

BENDRADARBIAVIMAS SIEKIANT LYČIŲ LYGYBĖS EUROPOJE

Lyčių lygybės užtikrinimas Europos Sąjungoje yra bendra atsakomybė. Tam reikia, kad visos ES institucijos, valstybės narės ir ES agentūros, bendradarbiaudamos su pilietine visuomene ir moterų organizacijomis, socialiniais partneriais ir privačiuoju sektoriumi, sutelktų jėgas ir veiktų kartu.

Europos Parlamentas⁸⁶ ir Taryba⁸⁷ keliuose rezoliucijose ir išvadose aiškiai išreiškė įsipareigojimą siekti lyčių lygybės – jose Komisija raginama priimti Europos lyčių lygybės strategiją ir stiprinti lyčių aspekto integravimą į visas politikos sritis.

Tam, kad būtų daroma pažanga lyčių lygybės srityje ir ES toliau liktų šios srities pasaulio lyderė, vykdydamos bendradarbiavimą ES institucijos ir valstybės narės turi aktyviau bendrauti su pilietine visuomene, įskaitant moterų judėjimus ir organizacijas, tarptautines organizacijas ir vyriausybes.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą laiku apsvarstyti jau pateiktus ir būsimus Komisijos pasiūlymus. Valstybės narės turėtų didinti lygybę visomis turimomis priemonėmis, visų pirma pasinaudodamos ES finansinės paramos galimybėmis.

Šioje strategijoje pateikti pagrindiniai veiksmai bus reguliariai atnaujinami ir papildomi. Jų įgyvendinimas bus stebimas ir kasmet bus teikiamos pažangos ataskaitos. Šios ataskaitos bus savotiška **metinė politinė padarytos pažangos apžvalga**. Be gerosios patirties pavyzdžių iš valstybių narių, metinėse ataskaitose taip pat bus pateikti šio srities duomenys (įskaitant Eurostato ir EUROFOUND duomenis), taip pat pažangos vertinimo rodikliai pagal EIGE metinį ES lyčių lygybės indeksą. EIGE taip pat teiks duomenis ir mokslinių tyrimų medžiagą, kuriais bus remiamasi formuojant faktais grindžiamą ES institucijų ir valstybių narių politiką.

Veikdami kartu, galime iki 2025 m. padaryti didelę pažangą kuriant Europą, kurioje moterys ir vyrai, mergaitės ir berniukai, nepaisant jų skirtumų, būtų lygūs – galėtų laisvai rinktis savo gyvenimo kelią ir realizuoti visą savo potencialą, turėtų vienodas galimybes pasiekti sėkmės ir galėtų lygiomis teisėmis dalyvauti Europos visuomenės gyvenime ir tapti joje vadovais.

⁸⁶Naujausios Europos Parlamento rezoliucijos dėl lyčių lygybės: 2020 m. sausio 30 d. Europos Parlamento rezoliucija [2019/2870\(RSP\)](#) dėl vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo; 2019 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento rezoliucija [2019/2855\(RSP\)](#) dėl ES prisijungimo prie Stambulo konvencijos ir kitų kovos su smurtu dėl lyties priemonių; 2017 m. kovo 14 d. Europos Parlamento rezoliucija [2016/2249\(INI\)](#) dėl moterų ir vyrų lygybės Europos Sąjungoje 2014–2015 m.

⁸⁷Naujausios Tarybos išvados dėl lyčių lygybės: 2019 m. gruodžio 10 d. Tarybos išvados „Lyčių lygybe grindžiama ekonomika ES. Tolesni veiksmai po Pekino veiksmų platformos 25 m. įgyvendinimo apžvalgos“; 2019 m. spalio 24 d. Tarybos išvados dėl gerovės ekonomikos; 2019 m. birželio 13 d. Tarybos išvados „Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo panaikinimas. Pagrindinė politika ir priemonės“.